

ULKOMAISEN KIRJALLISUUDEN TARKASTELUA GRANSKNING AV UTLÄNDSK LITTERATUR

Toimittaja — Redaktör: Henrik Schauman

NATHAN GLAZER: *The Social Basis of American Communism.* Harcourt, Brace & World, New York 1961. 244 s.

Tutkimus kohdistuu Yhdysvaltain kommunistisen puolueen jäsenistöön ja pyrkii vastaamaan kysymyksiin: »keitä» ja »miksi»? Glazer käyttää suuressa määrin kronologista jaoitusta, joten kysymyksessä on sekä historia että analyysi. Tällainen tarkastelutapa on käyttökelpoinen sen vuoksi, että puolueen järjestöstruktuurissa ja jäsenkunnan kokoonpanossa on tapahtunut vuosikymmenien kuluessa jyrkkiä muutoksia. 1920-luvulla puoluejärjestön runkona olivat vierassyntyisten työläisten kielellisellä ja kansallisella pohjalla toimivat järjestöt; mielenkiintoisia meidän kannaltamme ovat havainnot suomalaisten suuresta osuudesta jäsenistössä, vaikka maanmiestemme vaikutus puolueen johdossa näyttääkin jääneen kovin vähäiseksi. Seuraavalla vuosikymmenellä puolueen luonne muuttuu; se saa kommunistisille puolueille ominaisen keskitetyn rakenteen ja alkaa ulottaa vaikutustaan amerikkalaissyntyisiin työläisiin, ammattijärjestöihin ja keskiluokkaan.

Lähteinään Glazer käyttää puolueen omia julkaisuja, kongressin tutkimuksissa kerättyä aineistoa sekä tiedemiesten tutkimuksia ja entisten kommunistien kirjoituksia. Tällä pohjalla hän pystyy antamaan luotettavalta tuntuvan ja osittain yksityiskohtaisenkin kuvan jäsenkunnan rakenteesta. Motivaatiota koskevat johtopäätökset ovat ymmärrettävästi epävarmempia. Merkille pantava kuitenkin on toteamus, että tietyissä sosiaaliryhmissä ja ympäristöissä toiminta kommunistisessa puolueessa ei ollut poikkeavaa, vaan »normaalia» käyttäytymistä. — J. N.

ERNEST A. GROSS: *The United Nations: Structure for Peace.* Harper & Brothers, New York 1962. 132 s.

Tekijä, joka aikaisemmin on toiminut Yhdysvaltojen YK-valtuutettuna ja ulkoasiainministeriön lainopillisena neuvonantajana,

käsittelee kirjassaan ajankohtaisia Yhdistyneiden Kansakuntien toimintaan liittyviä kysymyksiä. Hän on lähinnä kiinnostunut kansainvälisen oikeuden kehittämisestä YK:n puitteissa mm. sen perusteella, että alueelliset järjestöt eivät yleensä ole pystyneet ratkaisemaan jäsentensä välisiä riitaisuuksia. Suhteellisen paljon huomiota hän kiinnittää myös pienten valtioiden uuteen asemaan sekä siitä johtuvaan, YK:n eräiden elinten jäsenmäärän laajentamisen tarpeeseen.

Teoksen arvoa vähentää kuitenkin se, että Gross sangen yksipuolisesti esiintyy Yhdysvaltojen politiikan puolustajana kohdistaan arvostelunsa melkein yksinomaan maansa vihollisiin. Mitään uusia merkittäviä näkökohtia tekijä ei tässä suhteessa ole pystynyt esittämään. Päinvastoin, jotkut hänen johtopäätöksensä ovat suhteellisen pintapuolisia ja heikosti perusteltuja. — G. v. B.

POUL MEYER: *Politisk videnskab.* Berlinske forlag, København 1962. 136 s.

Meyerin kirja on suppea politiikan tutkimuksen perusteita (mm. tutkimuskohdetta, peruskäsitteitä, metodeja ja teoriaa) käsittelevä yleisteos. Meyer on koulutukseltaan alunperin juristi, mutta se ei näytä hänen kohdallaan estäneen sosiaalitieteellisen tarkastelutavan omaksumista. Ote on melko teoreettinen (viittauksia mm. Eastoniin, Parsonsiin, Sabineen, Weberiin), voisi sanoa jopa filosofinen (viittauksia mm. Ayeriin, Hartnackiin, Heisenbergiin, Toulminiin). On kiintoisaa havaita, että myös useat sosiologit ovat antaneet Meyerin teokselle rakennusaineiksi (mm. Allardt, Galtung, Lipset, Lundberg, Mills, Wright).

Meyer ei esittele tuloksia, vaan määrittelee rajaa ja esittelee erilaisia tarkastelutapoja, kohteita ja yleisimmin käytettyjä teoreettisia lähtökohtia. Poliitiikan hän määrittelee erääksi sosiaalisen toiminnan osa-alueeksi, joka liittyy erottamattomasti tiettyihin poliittisiin instituutioihin, joilla puolestaan on tiettyjä omaleimaisia funktioita. Valtaa sel-

laisenaan hän ei pidä poliittisen toiminnan perimmäisenä tavoitteena, vaan liittää mukaan arvon käsitteen ja korostaa erityisesti taloudellisten arvojen osuutta. Viime kädessä hän määrittelee poliittisen toiminnan sellaiseksi inhimilliseksi toiminnaksi, joka pyrkii muuttamaan tai säilyttämään vallitsevaa sosiaalisten arvojen jakaantumista. Ryhmän ja normin käsite ovat Meyerin mukaan niin ikään politiikan tutkimukselle keskeisiä. Koko tarkastelun perusasetelmana on Meyerilläkin politiikan tutkimuksen yleistarkasteluista niin tavanomainen triangeli. Hänellä se esiintyy muodossa: poliittinen toiminta, poliittiset motiivit (tarpeet, intressit, ideologiat) ja poliittiset struktuurit. Poliittikan tutkimuksen empiiristä aluetta teoksessa ei juuri lainkaan käsitellä. Tästä ilmeisestä puutteesta huolimatta kirja on varauksettomasti tutustumisen arvoinen. — O. A. B.

MARCEL PRÉLOT: *La science politique*. Presses Universitaires de France, Paris 1961. 123 s.

Prélot on vanhemman polven ranskalainen politiikan tutkija, jonka tuotanto on laaja ja kohdistunut valtiotieteen keskeisiin kysymyksiin. Eipä ihme, että häntä on pyydetty kirjoittamaan poliittista tiedettä — la science politique — käsittelevä esittely kuuluisaan ranskalaiseen tietokirjasarjaan »Que sais-je?». Teos jakautuu kahteen pääosaan, joista ensimmäinen koskee valtiotieteen historiaa ja toinen nykypäivien politiikan tutkimusta. Näitä molempia edeltää johdanto, jossa kirjoittaja käsittelee oivallisella asiantuntemuksella poliitiikka-sanana ja eräiden muiden politiikkaan liittyvien kansainvälisten sivistys-sanojen merkityksen kehitystä. Prélot päätyy tässä yhteydessä esittämään, että politiikan tutkimuksesta käytettäisiin nimeä »politologia».

Vaikka *La science politique* lyhyesti kosketteleekin niin sanoaksemme valtiotieteen sisäisiäkin kysymyksiä, toisin sanoen tutkimusongelmia, jotka Prélot on ryhmittänyt kolmeen kokonaisuuteen, poliittisiin aatteisiin, poliittisiin instituutioihin ja poliittiseen elämään, sen keskeisin kohde on politiikan tutkimuksen asema ja luonne. Siinä Prélot'n teos mielestäni onnistuu hyvin. Taitavasti ja erittäin suurella asiantuntemuksella hän kuvaa politiikan tutkimuksen vaiheita antiikista alkaen. Hän osoittaa, kuinka ennen nykyisen politiikan tutkimuksen syntyä valtio-opin syrjäyttivät muut tieteet, taloustiede, sosiologia ja oikeustiede, jotka ikäänkuin tunkeutuivat klassillisen valtiotieteen alueelle. Poliittikan tutkimuksen nykyongelmien käsittely ei sen sijaan tuo mitään olennaisesti uutta esille. Kiintoisaa on todeta, että

Prélot vastustaa kansainvälisen politiikan kehittymistä omaksi tiedonalakseen, sillä hän katsoo sen kuuluvan elimellisesti »politologian» piiriin. — R. H.

JAMES N. ROSENAU: *Public Opinion and Foreign Policy. An Operational Formulation*. Random House, New York 1961. 118 s.

Tämä, lähinnä laajaksi esseeksi luonnehdittava kirja käsittelee julkisen mielipiteen ja ulkopoliittikan suhdetta, aluetta, jonka tekijä heti aluksi toteaa mitä helpoimmin synnyttävän impressionistisia ja suorastaan vääriä olettamuksia — tämän uskoo kyllä helposti. Teos on syntynyt sivutuotteena empiirisestä tutkimuksesta, joka koski amerikkalaisen yleisön suhtautumista ulkomaan-apuohjelmaan. Silti tekijä ei uskaltaudu itsekään tekemään laajoja johtopäätöksiä käsiteltävänä olevasta aiheesta, vaan selittää kirjansa sisältävän vasta todentamista kaipaavaa esiteoriaa ja hahmottelee lopussa ne linjat, joilla kehitystä on tapahduttava yhtenäisen teorian luomiseksi. Kuten alaotsikko »An Operational Formulation» osoittaa, tekijä koskettelee koko ajan aihetta suurelta osalta itse luomiensa, operationaalisesti määriteltyjen käsitteiden avulla. Tämän vuoksi teos on hyvin tiivis kokonaisuus, joka ei vähääkään kärsi amerikkalaisille tutkimuksille liian yleisestä mämmuttitaudista — mutta ei myöskään ole helppo lukea. Mielenkiintoisimpia piirteitä ovat mielipiteen leviämisen käsite (flow of opinion), joka on otettu avuksi vaikeasti selvitettävissä olevan vaikutuksen (flow of influence) tilalle; samoin mielipiteenmuodostajia (opinion-makers) ja mielipiteenomistajia (opinion-holders) koskeva osa sekä yleisön jakaminen suureen massayleisöön (mass public) ja kiinnostuneeseen yleisöön (attentive public), joka halukkaana, mutta kykenemättömänä vaikuttamaan sijoittuu mielipiteenmuodostajien ja massan välille. Erilaisten vaikutusvälineiden merkitystä ja tehoa käsitellään myös, ja käyttöön otetut käsitteet sovitetaan jo ulkopoliittisten päätöksentekijöiden ja mielipiteenmuodostuksen suhdetta selvittävään, alustavaan malliin. — J. H.

ROBERT A. SCALAPINO & JUNNOSUKE MASUMI: *Parties and Politics in Contemporary Japan*. University of California Press, Berkeley & Los Angeles 1962. 190 s.

Japanin valtiotiede on kehittynyt ripeästi viime vuosina. On myös ilmestynyt englanniksi sen poliittista järjestelmää esitteleviä yleisteoksia. Näistä uusin on amerikkalais-japanilaista yhteistyötä. Tämän kirjoittajat

yhdistävät erilaisia tarkastelutapoja. Jatkuva kehitymistä korostavassa historiallisessa katsauksessa käsitellään kulttuuria ja talouselämää sekä »Japanin kansalle vieraita» parlamenttia ja puolueita; laaja poliittisen prosessin esittely päätetään länsimaisittain erikoisiin hypoteeseihin; ja lopuksi hypoteeseja testataan analysoimalla touko—kesäkuun 1960 suurta kansannousua. Maan »puolitoistapuoluejärjestelmä» ei näytä vielä juurtuneen syvälle. Paradoksaalisesti Japanin nykyinen avoin poliittinen järjestelmä koostuu suljetuista komponenteista. Yhteiskunnan ryhmät eivät kommunikoi sisäisesti, ja puolueet edustavat yksilöiden asemesta suljettuja ryhmiä. Ilmeisessä avainasemassa olevia painostusryhmiä olisi saanut tutkia enemmänkin, mutta muutoin kirjoittajat ovat noudattaneet sitä periaatetta, että valtiotieteessä pitää pyrkiä syvälle eikä laajalle. — P. P.

RUNE SJÖDÉN: Sveriges första TV-val. En studie i radions och televisionens roll som propagandamedier under 1960 års valkampanj. Sveriges Radio, Stockholm 1962. 126 s.

Ruotsin Radion yhdessä sikäläisen mielipidetutkimuslaitoksen kanssa toimeenpaneman panelitutkimuksen kohteena oli kaikkiaan noin 2 000 henkilöä ja kenttätöitä tekemässä 200 haastattelijaa. Panelitekniikkaa käytettiin lähes 1 000 äänioikeutettua käsittäneen otoksen kohdalla, jota haastateltiin syyskuussa 1960 toisen kamarin vaalien edellä ja uudelleen niiden jälkeen. Lisäksi suoritettiin useita postikyselytutkimuksia TV:n katselijoiden keskuudessa. Juuri televisiolla havaittiin olleen aivan hallitseva asema radion verrattuna vaalien aikana. Tällöin oli jo lähes 900 000 ruotsalaisessa kodissa televisio, joten 40 % valitsijakunnasta saattoi omassa kodissaan seurata vaaliohjelmiä, ja lisäksi osoittautui, että huomattava osa muistakin äänestäjistä oli hankkiutunut television ääreen. Noin 60 % valitsijoista seurasi suuria vaalikeskusteluja yksinomaan televisiosta, ja sen ansiota oli suurelta osalta, että näiden joukkotiedotusvälineiden kautta vaalipropaganda tavoitti jopa yhdeksän kymmenestä äänestäjästä. Tutkimuksen johtaja uskaltaa-kin väittää, ettei poliittinen propaganda ole

koskaan aikaisemmin tavoittanut niin monta valitsijaa kuin näissä vaaleissa.

Nimenomaan television katselijat olivat tutkimuksen mukaan eniten alttiita vaalipropagandan vaikutukselle. Havainnot ovat monessa suhteessa yhtä pitävät aikaisempien tutkimustulosten kanssa (esim. yleisen poliittisen kiinnostuksen, puoluekannan ja ns. mielipiteenvälittäjien merkityksestä propaganda-alttiuteen), mutta samalla havaittiin, että televisio pystyi saattamaan myös poliitikkasta kiinnostumattomat entistä enemmän vaalipropagandan vaikutuspiiriin. Selvittä-mättä kuitenkin jää esim., oliko televisioiden yleistymisellä vaikutusta yleisen äänestysprosentin kohoamiseen ennätysmäärään 86 %:iin. Haastatelluista ilmoitti jopa 94 % äänestä-neensä! Epäkiitollinen tehtävä on ollut myös tehdä johtopäätöksiä vaalipropagandan kään-nyttävästä tai äänestysaikomuksia vahvista-vasta vaikutuksesta, koska haastatelluista jäi vain 17 % tällöin tutkimuksen kohteiksi. Tutkimusongelmaa ja metodien käyttöä selvitellään kiitettävästi kautta linjan, ja rajoituk-sista huolimatta tämä ilmeisesti suurelle yleisölle tarkoitettu teos antanee myös vaalital-telun suunnittelijoille runsaasti ajattelemisen aihetta eräänlaisena »vaalistrategian käsikir-jana». — M. N.

ROLAND YOUNG: The British Parliament. Faber & Faber, London 1962. 259 s.

Amerikkalainen Roland Young julkaisi muutamia vuosia sitten varsin hyvän esityk-sen Yhdysvaltain kongressista. Sen jälkeen hän on keskittynyt tutkimaan Englannin parlamentin toimintaa ja kuluvan vuoden alussa ilmestyi yllämainittu kirja. Englannin parlamentista on paljon kirjoitettu eikä Young tuo esille mitään varsinaisesti uutta, mutta hänen kirjansa antaa selkeän ja va-laisevan katsauksen parlamentin asemaan Englannin poliittisen elämän koneistossa. Käytetyn kirjallisuuden suhteen teos on ajan tasalla — niinpä esim. selostus painostusryh-mien ja parlamentin jäsenten välisistä suh-teista nojautuu uusimpien, tämän kysymyk-sen erikoistutkimusten aineistoon ja tulok-siin. Youngin kirjaa ei tosiaankaan suotta suosittelut allekirjoittaneelle Englannissa. — H. S.